

El Rossinyol

Monistrol de Calders

Ubicació

Comarca: Moianès
Lloc/Adreça: a l'extrem sud del terme municipal.
Emplaçament accés des de la ctra. B-124 al punt quilomètric 28,23.
Alçada: 631

Coordenades:

Latitud: 41.73078
Longitud: 2.01499
UTM Est (X): 418080
UTM Nord (Y): 4620354

Classificació

Número de fitxa 08128-20
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Barroc Contemporani Popular
Segle XV-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari 16783
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 001901400DG12B0001LW
Autor de la fitxa Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: dg., 18/11/2018 - 01:00

Descripció

Es tracta d'un gran casalot compost per diversos volums que s'han anat construint al llarg del temps al voltant d'un cos principal més antic. Aquest cos principal, de planta rectangular, s'organitza en alçat en planta baixa i dos pisos, amb una coberta de teules a dues vessants amb el carener orientat transversalment respecte l'actual façana principal. Al conjunt s'hi accedeix a través de dos portals, instal·lats en una tanca perimetral existent al costat de tramuntana; el portal principal està situat al mur nord de la tanca i al costat de l'estructura d'una petita capella, de la qual un dels murs serveix com a part del mur de la tanca perimetral. Dit portal disposa d'una gran llinda monolítica de pedra muntada damunt uns brancals realitzats amb grans carreus. A través del portal s'accedeix a un pati presidit per l'actual façana principal de la casa; en aquest clos hi ha un banc de pedra que aprofita una llinda monolítica amb la data 1708 incisa. Els paraments d'aquesta façana principal, orientada al nord, estan fets a base de carreus de pedra irregulars disposats formant un paredat comú i s'observen, però, tirades de cantoneres embotides en els murs, la qual cosa denota l'existència d'ampliacions d'una construcció preexistent. A la planta baixa es disposen tres portals de diferent estructura; el primer d'ells és adovellat i en forma d'arc de mig punt que carrega damunt uns brancals de grans carreus ben tallats i escairats; el segon, amb la llinda monolítica muntada damunt uns brancals de grans carreus; el tercer portal és més senzill i disposa d'una llinda de fusta damunt brancals de carreus irregulars. Entre aquest dos darrers portals es localitza una quarta obertura que no està situada arran de terra, sinó lleugerament més elevada, està rematada per un arc escarser amb dovelles de pedres desbastades; aquesta obertura obra a un petit espai cobert per una volta rebaixada de pedra que es devia tractar d'un antic punt de càrrega i descàrrega del celler i/o de les tines, conservant-se encara al seu interior elements visibles com una tina o una premsa. Pel que fa a les obertures dels nivells de planta primera i segona, presenten quatre eixos verticals d'obertures amb les mateixes característiques: finestres amb amplitud motllurat que sobresurt lleugerament de la línia de façana, brancals de grans carreus de pedra i llindes monolítiques. Altres finestres de les mateixes característiques, però més petites, completen les obertures d'aquesta façana. A la façana posterior, la sud, s'observa també que el volum principal compta amb dos cossos laterals adossats, part dels quals al nivell de planta primera s'han condicionat com a terrasses de moderna factura; al costat nord-oest hi ha l'estructura d'un pou d'aigua amb accés des de la terrassa. La façana està revestida amb un arrebossat simple, presenta diverses obertures de diferent estructura, balcons ampitadors, finestres goticitzants, grans arcs de mig punt, etc..

Observacions:

En una llinda de la zona alta d'aquest frontal sud es pot llegir la data de 1797. Davant i als peus de la façana posterior, trobem una estructura baixa, d'un sol nivell de planta, de moderna construcció, on en una llinda es pot llegir la data de 1788. Sembla que en els interiors hi havia els estables, el celler i tines a la planta baixa, i estances destinades a habitatge a la planta primera; també més modernament la planta sota coberta, les golfes s'habilitaren com espai residencial. La casa principal és d'ús de residència dels propietaris i la part més de llevant dels masovers. Sembla que l'estructura principal es conserva en bon estat, mantenint elements com forjats, pintures, etc., de l'època d'esplendor del mas. La diversitat d'elements arquitectònics, de materials constructius i d'acabats, així com l'existència de volums i estructures que es sobreposen o adossen a altres volums anteriors, constaten que és el resultat de diferents fases constructives. El conjunt compta amb altres estructures i elements propis d'una gran masia, com un paller, magatzems, corts, entre altres. Destacar que l'era, de dimensions considerables, queda emplaçada davant de la casa, entre el mur de tanca del costat de tramuntana i el paller, situat una metres més al nord; aquesta conserva el paviment enrajolat.

En la bibliografia es referencia l'existència d'una completa i ben conservada biblioteca.

Història

La masia el Rossinyol mostra diverses fases constructives que assenyalen una dilatada evolució arquitectònica que ocupa un ampli ventall cronològic, des d'època medieval fins actuacions contemporànies. La fisonomia actual es correspon sobretot a les importants obres de reforma i ampliació realitzades al llarg del segle XVIII (coincidint amb un període d'augment de població i desenvolupament agrari, entre altres), fet que es constata amb l'existència d'algunes llindes amb dates incises del segle XVIII, i les obres del segle XIX, com la construcció del mur de tancament del pati, la capella i el pavimentat de l'era.

Els orígens del mas es remunten a l'època medieval, període del qual és probable que es conservin restes en part de les estructures de la casa, especialment a la zona de planta baixa. D'aquest període consta la referència publicada que cita a un Feliu de Rossinyol com a testimoni en una escriptura de venda del 1444. En els fogatges de 1497 i 1553 consten referenciats Bartomeu Rossinyol i Pere Rossinyol, respectivament, que testimonien l'existència i ocupació del mas. En la bibliografia (PERARNAU; PIÑERO: 1993,75) es fa menció a que al 1614 es realitza alguna actuació de reforma. Documentalment l'indret del Rossinyol, el seu termenal, i el llinatge apareixen citats en diversos documents, especialment en època moderna. Al segle XVIII la família propietària perdria el nom del llinatge, passant al cognom Gamissans, en unir-se a aquesta família per núpcies de la pubilla, passant a portar els cognoms Gamisans Rossinyol. Aquesta família és coneguda per la figura del monjo de Montserrat, Gregori Estrada Gamissans, qui fou un gran musicòleg, i del qual s'ha escrit que va passar la infància al mas.

Als anys 30 del segle XX, el mas va ser comprat per Fèlix Escales, director d'una entitat bancària i qui fou nomenat president de la Generalitat a l'octubre del 1934, arran de l'empresonament del govern republicà del 1934. Sembla que es deu a aquest personatge l'existència i conservació de la interessant biblioteca. El mas el Rossinyol fou confiscat durant el 1936 pel govern municipal revolucionari de Monistrol de Calders. La família recuperà el mas l'any 1939. Pels volts dels anys 80 del segle XX el mas canviaria novament de mans.

Bibliografia

- ERILL I PINYOT, G.; GUAL I PURTÍ, J.; MANENT I ORISTRELL, Ll. (2006): Monistrol de Calders. El poble dels pagesos enginyers. Ajuntament de Monistrol de Calders, Diputació de Barcelona i Consorci per la promoció dels municipis del Moianès.
- FERRER I ALÒS, Ll. (1996): Masies i cases senyoriales del Bages. Manresa: Fundació Caixa de Manresa; Angle Editorial.
- GAVÍN, Josep M. (1979): "Bages 5", a Inventari d'esglésies. Barcelona: Artestudi Edicions i Arxiu Gavín.
- PERARNAU I LLORENS, J.; PIÑERO I SUBIRANA, J. (1993): Monistrol de Calders. La seva història i el seu patrimoni. Ajuntament de Monistrol de Calders, Diputació de Barcelona i Consorci per la promoció dels municipis del Moianès.

